

I. NAUCZANIE OJCA ŚWIĘTEGO

1. Przesłanie Ojca Świętego na Wielki Post 2003 r.

Drodzy Bracia i Siostry!

1. Wielki Post, szczególnie czas modlitwy, postu i zaangażowania na rzecz tych, którzy znajdują się w potrzebie, daje chrześcijaninowi możliwość przygotowania się do Świąt Wielkanocnych poprzez autentyczną konfrontację własnego życia ze Słowem Bożym oświecającym codzienność wierzących.

Jako myśl przewodnią tegorocznej refleksji wielkopostnej chciałbym zaproponować werset z Dziejów Apostolskich: „*Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu*” (20,35). Nie chodzi tu o zwyczajne pouczenie moralne, ani o nakaz narzucający człowiekowi z zewnątrz. Skłonność do dawania jest niejako wpisana w naturę ludzką: każdy człowiek odczuwa potrzebę kontaktu z innymi i realizuje się w pełni, gdy w wolności serca czyni dar z siebie.

2. Nasze czasy naznaczone są niestety wpływami mentalności ulegającej wpływom drzemiącej w duszy ludzkiej skłonności do egoizmu. W środowisku społecznym, jak i w środkach masowego przekazu, człowiek często poddawany jest naciskom ze strony treści, które w sposób natarczywy i bezpośredni albo zakamuflowany propagują kulturę doczesności i hedonizmu. Chociaż poświęca się wiele uwagi ofiarom klęsk żywiołowych, wojen i tym, którzy znajdują się w obliczu innych zagrożeń, niełatwo jest jednak budować kulturę solidarności. Duch tego świata wypacza wewnętrzną zdolność człowieka do bezinteresownego daru z siebie i kieruje ku zaspakajaniu własnych egoistycznych interesów. Rozpala się w nim pragnienie gromadzenia dóbr. Bez wątplenia jest rzeczą naturalną i sprawiedliwą, aby każdy, wykorzystując własne talenty, dążył do osiągnięcia tego, co jest mu do życia potrzebne. Jednak przesadna żądza posiadania przeszkadza człowiekowi otworzyć się na Stwórcę i na bliźnich. Jakże bardzo są aktualne w każdym czasie słowa św. Pawła do Tymoteusza: „(...) korzeniem wszelkiego zła jest chciwość pieniędzy. Za nimi to uganiając się, niektórzy zbłądzili z dala od wiary i sobie samym zadali wiele cierpień” (1 Tm 6,10)!

Wyzysk człowieka, obojętność na cierpienie innych, pogwałcenie norm moralnych, to tylko niektóre z konsekwencji żądzy wzbogacenia się. Jak nie uznać, w obliczu smutnej rzeczywistości trwałego ubóstwa, które dotyka znaczną część populacji świata, że poszukiwanie zysku za wszelką cenę oraz brak aktywnego i odpowiedzialnego zainteresowania dobrem wspólnym powoduje zgromadzenie wielkiej ilości zasobów w rękach niewielu, podczas gdy reszta ludzkości cierpi głód i opuszczenie?

Apelując do wierzących i wszystkich ludzi dobrej woli, pragnę potwierdzić zasadę oczywistą, chociaż często nie przestrzeganą: trzeba szukać dobra nie tylko wąskiego kręgu uprzywilejowanych, ale dążyć do poprawienia warunków życia wszystkich. Tylko na takim fundamencie możliwe będzie budowanie porządku międzynarodowego prawdziwie odznaczającego się sprawiedliwością i solidarnością, który jest pragnieniem wszystkich.

3. „Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu”. Idąc za wewnętrznym przynagleniem, by czynić dar z siebie niczego w zamian nie oczekując, wierzący doświadcza głębokiej duchowej satysfakcji.

Wysiłek chrześcijanina w celu promowania sprawiedliwości, jego zaangażowanie w obronie słabszych, jego humanitarne działanie płynące z troski o chleb dla tych, którzy są go pozbawieni, o opiekę nad chorymi oraz z pragnienia, by wychodzić na przeciw każdej potrzebie, czerpie energię z tego szczególnego i niewyczerpanego skarbu miłości, jakim jest całkowite oddanie się Jezusa Ojcu. Wierzący wezwany jest do naśladowania Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego Człowieka, który w doskonałym posłuszeństwie woli Ojca uniżył samego siebie (por. Flp 2, 6 nn), oddając się nam w bezinteresownej i niczym nieograniczonej miłości, aż do śmierci na krzyżu. Z Kalwarii rozlega się w sposób wymowny przesłanie miłości Trójjedynego Boga skierowane do ludzi wszystkich narodów i czasów.

Św. Augustyn zauważa, że tylko Bóg, Najwyższe Dobro, może zwyciężyć nędze świata. Miłosierdzie i miłość względem bliźniego powinny przeto wypływać z żywego kontaktu z Bogiem i do Niego ciągle się odnosić, ponieważ w trwaniu przy Chrystusie jest nasza radość (por. *De civitate Dei*, X, 6: CCL 39, 1351 ss.).

4. Syn Boży pierwszy nas umiłował, „gdyśmy byli jeszcze grzesznikami” (Rz 5, 8), nie żądając niczego w zamian, nie narzucając żadnych warunków *a priori*. W tym kontekście jakże nie uznać Wielkiego Postu jako okazji sprzyjającej odważnym, altruistycznym wyborom i praktykowaniu wielkoduszności? Czas ten umożliwia nam podjęcie walki z przesadnym przywiązaniem do pieniądza i podsuwa skuteczny oręż w postaci postu i jałmużny. Odmawianie sobie nie tylko tego, co zbyteczne, ale też czegoś więcej, aby podzielić się z potrzebującymi, prowadzi do zaparcia się siebie, bez którego nie ma autentycznego życia chrześcijańskiego. Karmiąc się nieustającą modlitwą, chrześcijanin daje świadectwo, że Bóg zajmuje pierwsze miejsce w jego życiu.

Właśnie miłość Boga rozlana w naszych sercach winna inspirować i przemieniać nasze istnienie i nasze działanie. Niech się nie ludzi chrześcijanin, że będzie mógł poszukiwać prawdziwego dobra braci, jeśli nie żyje w miłości Chrystusa. Nawet wówczas, gdy byłby w stanie zmienić negatywne zjawiska w kwestiach socjalnych i politycznych, każdy wynik okazałby się krótkotrwały bez miłości. Sama zdolność dawania siebie innym jest darem Bożej łaski. Jak naucza św. Paweł: „(...) to Bóg jest w was sprawcą i chcenia, i działania zgodnie z [Jego] wolą” (Flp 2,13).

5. Współczesnemu człowiekowi, który często przeżywa rozczarowanie egzystencjalną pustką, i który poszukuje autentycznej radości i miłości, Chrystus proponuje przykład własnego życia i zaprasza do naśladowania Go. Tych, którzy Go słuchają prosi, by ofiarowali życie dla braci. Takie poświęcenie prowadzi do pełnej realizacji siebie i do radości. Dowodzi tego przykład tych mężczyzn i kobiet, którzy, rezygnując z bezpieczeństwa, nie wahali się zaryzykować własnego życia jako misjonarze w różnych częściach świata. Świadectwem tego są również decyzje młodych ludzi, którzy ożywieni duchem wiary poszli za głosem powołania kapłańskiego lub zakonnego, oddając się na służbę „zbawczych planów Boga”. Potwierdza to również wzrastająca

liczba wolontariuszy, którzy z natychmiastową gotowością poświęcają się ubogim, ludziom w podeszłym wieku, chorym i wszystkim, którzy są w potrzebie.

Ostatnio byliśmy świadkami godnej pochwały solidarności z ofiarami powodzi w Europie, trzęsien ziemi w Ameryce Łacińskiej i we Włoszech, epidemii w Afryce oraz z ofiarami wybuchów wulkanów na Filipinach, nie zapominając o dotkniętych nienawiścią i wojną w innych częściach świata.

W tych okolicznościach środki masowego przekazu spełniają ważną rolę, umożliwiając bardziej bezpośredni udział w wydarzeniach i ożywiając gotowość pomocy tym, którzy doznają cierpienia i trudności. Niekiedy motywem działań na rzecz innych jest nie tyle imperatyw chrześcijańskiej miłości, co naturalne współczucie. Ten jednak, kto wspomaga bliźniego, cieszy się zawsze przychylnością Boga. W *Dziejach Apostolskich* czytamy, że Tabita zostaje ocalona, ponieważ czyniła dobro innym (por. 9,36 nn). Centurion Korneliusz otrzymał życie wieczne za swoją wielkoduszność (por. Mt 25,40).

Służba potrzebującym może być dla „oddalonych” opatrnościową drogą ku spotkaniu z Chrystusem, ponieważ Pan ponad miarę wynagradza dobro czynione bliźniemu (por. Mt 25, 40).

Życzę z całego serca, aby okres Wielkiego Postu był dla wierzących czasem dawania świadectwa Ewangelii miłości na każdym miejscu, ponieważ powołanie do miłości miłosiernej stanowi centrum autentycznej ewangelizacji. Przyzywam wstawiennictwa Maryi, Matki Kościoła. Niech Ona towarzyszy nam na wielkopostnych drogach. Z serca wszystkim błogosławię.

Jan Paweł II, papież

Watykan, 7 stycznia 2003 r.

2. Przemówienie papieża Jana Pawła II do członków Papieskiego Komitetu ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych

Eucharystia źródłem jedności Kościoła

W dniu 5 listopada 2002 r. Papież przyjął uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiego Komitetu ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych i wygłosił przemówienie, którego tekst podajemy.

Drodzy Bracia i Siostry!

1. Z radością przyjmuję dziś członków Papieskiego Komitetu ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych oraz delegatów krajowych, którzy z ramienia właściwych władz kościelnych biorą udział w zgromadzeniu plenarnym, odbywającym się w tych dniach w Rzymie. Serdecznie witam każdego z was, a w sposób szczególny kard. Jozefa Tomko, przewodniczącego Komitetu, dziękując mu za serdeczne słowa, jakie skierował do mnie w imieniu obecnych. Witam również kard. Juana Sandovala Iñigüeza, arcybiskupa Guadalajary – miasta, w którym odbędzie się najbliższy Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny.

Wasze zgromadzenie poświęciło szczególną uwagę temu kongresowi, którego temat brzmieć będzie: „Eucharystia światłem i życiem dla nowego tysiąclecia”. Tysiąclecie rozpoczęło się niedawno, ale już dziś widać wyraźnie, jak bardzo cała ludzkość i Kościół potrzebują światła Jezusa Chrystusa i życia, którego On udziela w Eucharystii.

Nie brak bowiem ciemnych chmur gromadzących się od początku nad tym tysiącleciem. Trzeba zatem na nowo ukazać ludzkości „światłość prawdziwą, która oświeca każdego człowieka, gdy na świat przychodzi” (por. J 1, 9) – Wcielone Słowo, które zechciało pozostać wśród nas w postaci tak znamiennej, jak właśnie Eucharystia. W tym sakramencie jest obecny Jezus Chrystus, składający dar z samego siebie „za życie świata – *pro mundi vita*” – a więc także za życie tego naszego świata, takiego, jaki jest, z jego jasnymi i mrocznymi stronami. Eucharystia to najwyższy wyraz miłości Wcielonego Boga, miłości trwałej i skutecznej.

Kongresy eucharystyczne świętem wiary

2. Głównym celem Papieskiego Komitetu ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych jest dążenie do tego, aby „coraz lepiej znany był i coraz goręcej miłowany Pan Jezus w tajemnicy Eucharystii, która stanowi centrum życia Kościoła i jego misji dla zbawienia świata” (Statuty). Ten niezwykle wzniosły cel Komitet stara się realizować, organizując okresowo międzynarodowe kongresy eucharystyczne oraz popierając inicjatywy, sprzyjające krzewieniu kultu tajemnicy eucharystycznej. Swą apostolską pracą wprowadzacie w życie nauczanie Soboru Watykańskiego II, który ukazuje Eucharystię jako „źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego” (por. *Lumen gentium*, 11).

Międzynarodowe kongresy eucharystyczne mają już długą historię w Kościele i z czasem coraz wyraźniej nabrały charakteru *Statio Orbis*, podkreślającego ich wymiar uniwersalny. Są one bowiem zawsze świętem wiary, skoncentrowanym na Chrystusie eucharystycznym, a uczestniczą w nim nie tylko wierni jednego Kościoła partykularnego czy jednego narodu, ale w miarę możliwości z różnych części świata. Cały Kościół gromadzi się wokół swojego Pana i Boga.

Niezwykle ważna jest w tym kontekście działalność delegatów krajowych, mianowanych przez właściwe władze Kościołów Zachodu i Wschodu. Ich zadaniem jest budzenie w swoich Kościołach zainteresowania tematyką międzynarodowego kongresu, zwłaszcza w okresie jego przygotowania, tak aby stał się on wydarzeniem „źródłowym”, które umocni Kościoły partykularne owocami życia i komunii.

Więź miłości

3. Eucharystia zajmuje centralne miejsce w Kościele, ponieważ to ona „tworzy Kościół”. Jak stwierdza Sobór Watykański II, przytaczając słowa wielkiego Augustyna, Eucharystia to „*sacramentum pietatis, signum unitatis, vinculum caritatis* – sakrament miłosierdzia, znak jedności, więź miłości” (*Sacrosanctum Concilium*, 47). Św. Paweł zaś powiada: „Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1 Kor 10,17). Eucharystia jest źródłem jedności Kościoła. Eucharystyczne Ciało Chrystusa żywi i umacnia Jego Ciało mistyczne.

Międzynarodowe kongresy eucharystyczne przyczyniają się do realizacji także tego celu o charakterze ściśle kościelnym. Udział wiernych z różnych krajów w tym eucharystycznym wydarzeniu symbolizuje bowiem jedność i komunię. Delegaci krajowi mogą wzbogacić swoje wspólnoty owym duchem eucharystycznej gorliwości i komunii, którego rodzi ten czas intensywnej adoracji, kontemplacji, refleksji i współuczestnictwa. Głęboko przeżywany kongres staje się ogniem hartującym animatorów żywych wspólnot eucharystycznych oraz ewangelizatorów tych środowisk, które nie znają jeszcze w pełni miłości ukrytej w Eucharystii.

Ożywić kult Eucharystii

4. Drodzy bracia i siostry, eucharystyczny apostołat, któremu oddajecie swe siły, jest z pewnością jedną z odpowiedzi na Chrystusowe wezwanie: „*Duc in altum!*” Prowadźcie go nadal gorliwie i z zapałem, ożywiając i szerząc kult Eucharystii we wszystkich jego postaciach. W swej posłudze w Kościele kierujcie się zawsze autentycznym duchem komunii, wspierając czynną współpracę między Papieskim Komitetem ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych a komitetami krajowymi.

Z tymi życzeniami łączę zapewnienie o modlitwie i Apostolskie Błogosławieństwo, którego z serca udzielam wam i waszym bliskim.

(„L'Osservatore Romano” 24 (2003) 2/250/, s. 31-32)

3. Ojciec Święty o modlitwie Psalmów

Podajemy informacje na temat kolejnych katechez Ojca Świętego o Psalmach:

28 sierpnia 2002: **PSALM 84 – SZCZĘŚCIE MIESZKAŃCA ŚWIĄTYNI**, „L'Osservatore Romano” 23 (2002) 12 /248/, s. 30.

4 września 2002: **PIEŚŃ IZ 2, 2-5 – ŚWIĄTYNIA PAŃSKA ŚWIATŁOŚCIĄ NARODÓW**, „L'Osservatore Romano” 23 (2002) 12 /248/, s. 31.

18 września 2002: **PSALM 96 – ŚPIEWAJCIE PANU PIEŚŃ NOWĄ**, „L'Osservatore Romano” 23 (2002) 12 /248/, s. 32.

25 września 2002: **PSALM 85 – BLISKIE JEST NASZE ZBAWIENIE**, „L'Osservatore Romano” 23 (2002) 12/248/, s. 34.

2 października 2002: **PIEŚŃ IZ 26, 1-4. 7-9. 12 – HYMN PO ZWYCIĘSTWIE NAD WROGAMI**, „L'Osservatore Romano” 24 (2003) 1/249/, s. 45.

9 października 2002: **PSALM 67 – NIECH WSZYSTKIE NARODY WYŚLAWIAJĄ BOGA**, „L'Osservatore Romano” 24 (2003) 1/249/, s. 46.

23 października 2002: **PSALM 86 – O POMOC W PRZECIWNOCIACH**, „L'Osservatore Romano” 24 (2003) 1/249/, s. 47.

30 października 2002: **PIEŚŃ IZ 33, 13-16 – BÓG SĘDZIA SPRAWIEDLIWY**, „L'Osservatore Romano” 24 (2003) 1/249/, s. 48.

6 listopada 2002: **PSALM 98 – CHWAŁA BOGU, ZBAWCY ŚWIATA**, „L'Osservatore Romano” 24 (2003) 1/249/, s. 49.

* * *

Katechezy Jana Pawła II o psalmach Jutrznii pierwszego tygodnia ukazały się już w wydaniu książkowym:

Jan Paweł II, *Jutrznia. Poranna modlitwa Kościoła. Pierwszy tydzień*, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 2003, ISBN 83-7119-403-X

